

Tiểu thuyết "Huỳnh đệ" - QUAN NIỆM MỚI CỦA DƯ HOA VỀ QUAN HỆ GIA ĐÌNH

TH.S LÊ THỊ HÒA
Viện Nghiên cứu Đông Nam Á

Tóm tắt: Vẫn nằm trong mô típ về mối quan hệ gia đình, song nếu ở những tiểu thuyết trước *Huỳnh đệ*, Dư Hoa chủ yếu tập trung phản ánh mối quan hệ cùng huyết thống, mối quan hệ ngoài huyết thống tuy cũng được đề cập, nhưng tình tiết và nội dung còn đơn giản; thì đến *Huỳnh đệ*, ngay từ đầu tác phẩm, quan hệ gia đình không cùng huyết thống đã trở thành nội dung chủ đạo, cùng một lúc nhiều mối quan hệ được thiết lập: quan hệ vợ chồng, cha con, anh em... Những mối quan hệ này luôn được đẩy đến tận cùng của sự thử thách thông qua chuỗi sự kiện dày đặc với nhiều tình huống truyện và xung đột truyện. Số phận con người trong tác phẩm trước những biến đổi của xã hội đều rơi vào bi kịch, song những tình cảm họ dành cho nhau thực sự khiến bạn đọc phải trân trọng cảm phục. Yếu tố gắn kết những con người không cùng huyết thống ấy thành các mối quan hệ cha con, anh em chính là tình người cao đẹp, vì vậy nó thực sự bền vững và đạt đến giá trị lí tưởng, biểu hiện một cái nhìn khá nghiêm túc, mới mẻ và tràn đầy tinh thần nhân văn của Dư Hoa.

Từ khóa: Gia đình

Dư Hoa cùng với Mạc Ngôn là hai nhà văn trung niên được đọc nhiều nhất ở Trung Quốc trong vòng hai mươi năm nay. Song, ở Việt Nam, nếu các sáng tác của Mạc Ngôn được dịch khá nhiều và tác giả đã trở nên khá quen thuộc với độc giả, thì Dư Hoa dường như còn mới mẻ. Thực tế, chỉ đến khi tiểu thuyết *Huỳnh đệ* ra đời, tên tuổi Dư Hoa mới trở nên gần gũi, quen thuộc với bạn đọc Việt Nam, có lẽ bắt nguồn từ phong cách nghệ thuật độc đáo của nhà văn được thể hiện một cách tập trung nhất trong tiểu

thuyết *Huỳnh đệ* so với những tác phẩm trước đó. Ở bài viết này, người viết muốn trình bày một cái nhìn mới mẻ của Dư Hoa về mối quan hệ gia đình biểu hiện trong tác phẩm *Huỳnh đệ*.

Khảo sát sáng tác của Dư Hoa, đặc biệt là trong bốn cuốn tiểu thuyết điển hình: *Gào thét trong mưa bụi*, *Sống*, *Chuyện Hứa Tam Quan bán máu*, *Huỳnh đệ*, chúng tôi nhận ra điểm thống nhất trong cả bốn tác phẩm chính là mối quan hệ gia đình mặc dù trong mỗi tác phẩm, mối quan hệ đó được

hình thành và phát triển trong những môi trường khác nhau.

Ở tiểu thuyết *Gào thét trong mưa bụi*, mỗi quan hệ gia đình được phản ánh song song cùng với nhiều mối quan hệ khác, mỗi quan hệ gia đình trong tác phẩm bao gồm: quan hệ cha con, vợ chồng, ông cháu. Quan hệ giữa họ là quan hệ ruột thịt vậy mà lại lạnh nhạt và phũ phàng hơn cả các quan hệ khác. Hình ảnh nhân vật “tôi” luôn bị coi là lạc loài, nổi lên là người con “tồi tệ” trong gia đình theo con mắt của cả những người trong gia đình cũng như những người hàng xóm. “*Cái tệ quái gở xa lánh người nhà của tôi đã được dân làng quen, cho là thường*”⁽¹⁾. Bản chất của sự lạnh lùng nơi trái tim cậu bé chính là kết quả của sự ghét bỏ của gia đình. Thực chất gia đình ấy vốn đã “*rệu rạo*” từ lâu. Con người cùng một huyết thống mà con trai khinh ghét cha mình, chỉ mong muốn cho cha mau chết. Là một người chồng mà ngang nhiên phản bội vợ mình. Là một người cha mà sẵn sàng cướp đi hạnh phúc của con trai ... Sống trong một gia đình quá tồi tệ như vậy, Tôn Quang Lâm - nhân vật “tôi” trở nên lạnh lùng là điều dễ hiểu. Kết quả của sự lạnh nhạt trong quan hệ gia đình ruột thịt đã gây ra cái chết đáng thương của Tô Vũ, Tôn Quang Minh. Chính tình cảm lạnh nhạt giữa những con người cùng huyết thống khiến cho nhân vật “tôi” nhiều lúc ảo tưởng: “*tôi thường có những cảm giác kỳ lạ, dường như ông Vương Lập Cường và bà Lý Tú Anh mới là bố mẹ thật sự của tôi. Còn gia đình ở cửa Nam đối với tôi chỉ là bố thí mà thôi*”⁽²⁾

Khác với *Gào thét trong mưa bụi*, tiểu thuyết *Sống* lại đặc tả mỗi quan hệ trong một

gia đình duy nhất, trong quan hệ cùng huyết thống. Nếu như ở *Gào thét trong mưa bụi* nổi lên là mối quan hệ gia đình lạnh nhạt, thì ngược lại ở *Sống* lại là quan hệ gia đình ruột thịt nồng ấm. Nhân vật chính Từ Phú Quý từ một cậu công tử ăn chơi, cờ bạc, gái gú, bỗng chốc trở thành một người tay trắng. Từ đó số phận nhân vật, cũng như tính cách nhân vật thay đổi theo hướng thiện tích cực. Là một người con, ông sống hiếu thảo, là người chồng, ông trân trọng và yêu thương vợ rất mực, là một người cha ông hết lòng yêu thương con cái ... Tình cảm ấy không chỉ một chiều, mà là tình cảm qua lại. Cả gia đình là một khối yêu thương vững chắc. Và chính tình yêu thương ấy là động lực lớn lao giúp Từ Phú Quý vượt qua mọi khó khăn trong cuộc sống. Quan hệ gia đình cùng huyết thống được đẩy lên đỉnh điểm.

Đến *Chuyện Hứa Tam Quan bán máu*, mỗi quan hệ gia đình đã trở nên phức tạp hơn, nhân vật trong tác phẩm không chỉ đối mặt với những biến động chung của xã hội như sự nghèo khó hay Cách mạng văn hóa ... , mà còn là những vấn đề thuộc về cá nhân. Trong gia đình Hứa Tam Quan, đứa con trai anh yêu quý nhất lại không phải ruột thịt của anh. Thực tình thì cũng phải chín năm sau anh mới biết được điều này, anh đã vô cùng đau khổ, anh cũng không muốn tin vào sự thật này nhưng những lời dị nghị và hơn hết là chính vợ anh nói ra, buộc anh phải tin. Từ đây cuộc sống gia đình anh và chính bản thân anh có nhiều xáo động, nhưng cũng từ đây tình người được đẩy đến tận cùng của thử thách. Là con người bình thường, Hứa Tam Quan cũng có lúc đối xử phân biệt đối

với đứa con không phải máu mủ của mình nhưng trong sâu thẳm anh vẫn yêu thương cậu bé bằng tình yêu thương của người cha chân chính. Vì đã dùng chính dòng máu của mình để cứu sống cậu bé, mà anh suýt mất đi tính mạng của mình. Người con ấy dù biết anh không phải là bố đẻ, nhưng vẫn dành tình cảm quý giá nhất cho người bố dượng của mình.

Như vậy, có thể thấy rằng, trong những tiểu thuyết trước *Huỳnh đệ*, các mối quan hệ gia đình được Dư Hoa phản ánh còn tương đối đơn giản, chủ yếu là quan hệ huyết thống, quan hệ ngoài huyết thống trong *Chuyện Hứa Tam Quan bán máu* chủ yếu được nói đến qua suy nghĩ của nhân vật Hứa Tam Quan và thực tế cũng gần cuối truyện mới được đề cập. Chỉ đến *Huỳnh đệ*, Dư Hoa mới đặt vấn đề quan hệ gia đình không cùng huyết thống ngay từ đầu tác phẩm. Nhà văn không áp đặt khiên cưỡng bằng suy nghĩ chủ quan thông qua suy nghĩ nhân vật như trong *Chuyện Hứa Tam Quan bán máu*, mà để nhân vật tự bộc lộ, tự biểu hiện qua hành động, xung đột, qua đó người đọc cảm nhận được cái nhìn, tư tưởng của nhà văn thể hiện, gửi gắm trong tác phẩm.

Vẫn nói về mối quan hệ gia đình nhưng ở *Huỳnh đệ* lại đặc tả mối quan hệ gia đình phức tạp hơn rất nhiều. Phần I của tiểu thuyết *Huỳnh đệ* xoay quanh mối quan hệ gia đình giữa Tống Phàm Bình và Lý Lan, đó là một gia đình đặc biệt. Gia đình ấy là gia đình của “hai gia đình đã gộp thành một gia đình”⁽³⁾. Lý Trọc đã mất đi cha đẻ của mình, còn Tống Cương cũng đã mất đi mẹ đẻ của cậu. Hai cậu bé bỗng dưng lại trở

thành “anh em”. Điểm xuyên suốt trong mối quan hệ gia đình này chính là “tình người” được đặt ở vị trí cao đẹp nhất. Trong gia đình, dù là quan hệ vợ chồng, cha con, anh em đều đạt đến giá trị lý tưởng.

Trong 21 chương – phần I của tiểu thuyết (từ chương 5 đến chương 26) nói về mối quan hệ gia đình thì có 6 chương đặc tả mối quan hệ vợ chồng giữa Tống Phàm Bình và Lý Lan, đó là tình vợ chồng vượt lên trên tất cả mọi nỗi đau đớn, tủ nhục ở trên đời. Tình vợ chồng giữa Tống Phàm Bình và Lý Lan không phải lần đầu, nhưng hoàn toàn không mất đi sự nồng ấm. Ngay từ những ngày đầu chưa cưới nhau, hai gia đình chưa gộp thành một gia đình, giữa hai con người ở hai gia đình không hoàn hảo ấy đã dành cho nhau những tình cảm thật nồng ấm. Ngay đầu tiên công khai tình cảm giữa hai người cũng là ngày Tống Phàm Bình huy hoàng với cú úp rổ, trong niềm phấn khích, “*anh liền ôm chầm Lý Lan ... nghiêm nhiên nâng Lý Lan lên*”⁽⁴⁾ khiến hơn một ngàn người bàng hoàng ngơ ngác. Tình cảm Tống Phàm Bình dành cho Lý Lan vượt khỏi vòng nghiệt ngã của quan niệm xã hội, đó là tình cảm bản năng, chân thật được bộc lộ một cách tự nhiên. Còn Lý Lan, sau chút bối rối chỉ “*chìm đắm trong niềm sung sướng hạnh phúc, nước mắt chị giàn giụa, môi run run, chị cứ mặc kệ người ta nói gì thì nói*”⁽⁵⁾. Một người phụ nữ đã từng không dám ngẩng mặt lên nhìn ai trong suốt năm năm qua bởi hành vi thiếu đạo đức của người chồng cũ, giờ đây, trong niềm hạnh phúc mới, chị như sống ở một thế giới khác, thoát khỏi hoàn toàn cái thế giới u buồn tủi hổ trước đây,

cuộc sống mới tràn ngập niềm vui tươi và tinh thần lạc quan, hạnh phúc đến với chị thật bất ngờ và cũng thật nồng nhiệt, chị cứ thế đón nhận nó trong niềm sung sướng ngập tràn. “*Tổng Phàm Bình cởi chiếc áo lót ướt sũng mồ hôi, Lý Lan đón chiếc áo, chiếc áo lót sặc mùi mồ hôi dầu, được Lý Lan ôm vào ngực, y như ôm một bảo bối*”⁽⁶⁾. Hành động cử chỉ của hai người rất mực âu yếm, những khao khát bấy lâu bị thời gian và cuộc sống làm cho vụt tắt bỗng cháy bùng lên dữ dội. Và họ đã thực sự đến với nhau. Từ giây phút ấy, họ gắn bó với nhau “*như keo như sơn*”⁽⁷⁾, người đọc sẽ mãi ấn tượng với cảnh chăm sóc của đôi vợ chồng này, có lẽ tình cảm vợ chồng thời xuân sắc nhiều người cũng không thể nồng nàn như giữa Tổng Phàm Bình và Lý Lan. Thế nhưng, thời gian hạnh phúc bên nhau chưa đầy hai năm sau ngày cưới thì những biến động trong cuộc sống bắt đầu đến với gia đình hạnh phúc của họ, bệnh đau đầu của Lý Lan tái phát, không thể để lâu hơn, Tổng Phàm Bình ép chị phải lên Thượng Hải chữa bệnh. Cảnh chia tay lưu luyến với vật kỉ niệm duy nhất trong ngày cuối cùng bên nhau đó là tấm ảnh chụp chung cả gia đình. Tiếp sau đó, là những ngày giông bão khi cuộc đại Cách mạng văn hóa nổ ra, Tổng Phàm Bình trở thành nạn nhân của cuộc Cách mạng. Trong suốt thời gian hai tháng trời, Tổng Phàm Bình bị đánh đập hành hạ đến “*mặt thâm tím, mắt sưng húp*”, tay trái bị đánh sai khớp sau đó sưng vù lên tàn phế, nhưng mỗi lá thư gửi cho vợ, anh vẫn dành hết tình cảm của mình, động viên vợ yên tâm chữa bệnh. Vì không muốn vợ lo lắng, anh phải trốn khỏi trại đi đón chị. Thực tế, anh đã không thực hiện được kế

hoạch của mình, để rồi nhận một cái chết thê thảm. Lý Lan đã không thể chấp nhận cái chết quá đau đớn và đột ngột của chồng, đã không biết bao lần chị ngất vật trên đường, đó là một cú sốc lớn khiến chị không tin là sự thật. Trong nỗi đau đớn khôn cùng, chị nhặt từng vết máu của chồng đã khô cứng lại trên đường, gói cẩn thận vào chiếc áo của mình. Chị tiễn đưa chồng trong niềm tự hào vì được làm vợ anh.

Tình vợ chồng giữa Tổng Phàm Bình và Lý Lan tuy chỉ kéo dài chưa đầy hai năm song đó là tình yêu đích thực, hiếm có, nó luôn sống mãi theo thời gian. Theo phong tục của người Trung Quốc, sau khi chồng chết, người vợ một tháng không gội đầu để thể hiện tình cảm đối với chồng, còn Lý Lan thể hiện tình yêu vĩnh cửu của mình với mái tóc suốt bảy năm không gội, để rồi khi gội đi, bỗng chốc mái tóc đã bạc trắng. Sau khi lo lắng chu toàn cho tương lai của Lý Trọc và căn dặn mọi điều với hai con, chị thấy vui mừng khi sắp được đến với chồng, trong ý thức, chị nghe tiếng chồng gọi. Những thứ chị mang theo nơi chín suối là tấm áo gói vết máu của Tổng Phàm Bình và tấm ảnh chụp chung cả gia đình cùng đôi đũa người thượng cổ, một thứ là máu thịt của chồng còn một thứ là vật kỉ niệm mà chồng chị khi sống chưa kịp xem, còn đôi đũa người thượng cổ là chứng tích cho những ngày đau đớn mà chồng chị đã trải qua, chị muốn giữ mãi những thứ đó bên mình như hình bóng Tổng Phàm Bình mãi sống trong tâm hồn chị.

Tình yêu và nghĩa vợ chồng giữa Tổng Phàm Bình và Lý Lan thật ngắn ngủi nhưng nó đã thực sự làm rung động lòng người.

Tình cảm ấy không phải lần đầu, tình yêu ấy chỉ là một sự “lắp ghép hai mảnh vỡ”, nhưng nó thật hoàn hảo, vừa đẹp đẽ vừa bền chặt. Đó là tình vợ chồng sắt son biểu tượng cho sự thủy chung lí tưởng.

Xây dựng tình vợ chồng giữa Tống Phàm Bình và Lý Lan, là biểu hiện của một cái nhìn mới mẻ, hiện đại của nhà văn Dư Hoa. Theo quan niệm truyền thống của người Trung Quốc, phụ nữ phải có đủ “tam tông tứ đức”. Đến thời đại của các nhân vật mà Dư Hoa xây dựng trong tác phẩm, tuy có nhiều tiến bộ hơn, song những quan niệm cũ vẫn còn rất nặng nề. Hình tượng nhân vật Lý Lan cùng tình cảm vợ chồng giữa chị và Tống Phàm Bình thực sự đã vượt ra ngoài những quan niệm truyền thống ấy. Thông qua cái nhìn khá tiến bộ và mang nhiều giá trị nhân văn cao đẹp, Dư Hoa đã để các nhân vật của mình tự tìm đến với nhau bằng tiếng gọi của lương tri và hơn hết là tiếng gọi của con tim.

Ngoài tình nghĩa vợ chồng, tình phụ tử cũng được khắc họa đậm nét. Quan hệ giữa Tống Phàm Bình và Lý Trọc, giữa Lý Lan và Tống Cương là những mối quan hệ không cùng huyết thống, song tình cảm giữa họ còn gắn bó hơn cả ruột thịt.

Lý Lan tuy không phải mẹ đẻ của Tống Cương nhưng chị luôn dành cho Tống Cương tình yêu thương của người mẹ ruột thịt. Trong tâm trí cũng như cách đối xử của chị không lúc nào có sự phân biệt. Khi gặp lại Tống Cương sau những ngày xa cách, chị “thốt lên mừng rỡ .. nhanh chóng chạy đến ..., ôm chầm Tống Cương, mồm chị nói rối rít, hân hoan như bắn súng tiểu liên”⁽⁸⁾. Còn Tống Cương chưa một lần suy nghĩ rằng “bà ấy không phải là mẹ đẻ anh”.

Trong tâm can, lương tri anh, Lý Lan mãi mãi là mẹ anh và Lý Trọc là người em của anh, tình cảm ấy ngay đến ruột thịt nhiều khi cũng không có được!

Nếu người cha Tôn Quảng Tài ở *Gào thét trong mưa bụi* được xây dựng điển hình cho người cha mất nhân tính; người cha Từ Phú Quý trong *Sống* là một người cha đi hết lỗi lầm này đến lỗi lầm khác mới nhận ra giá trị của gia đình, vợ con; người cha dượng Hứa Tam Quan trong *Chuyện Hứa Tam Quan bán máu*, sau chín năm yêu thương đứa con trai như ruột thịt mới biết sự thật không phải là máu mủ của mình và khi biết sự thật, mặc dù những tình cảm trước đây của anh dành cho con trai hoàn toàn không mất đi, nhưng là một người bình thường, trong thâm tâm anh cũng có những khoảng thời gian tranh đấu với lương tri, để xác định tình yêu dành cho đứa con không phải mình dứt ruột đẻ ra thì người cha Tống Phàm Bình trong *Huỳnh đệ* có lẽ là một trường hợp đặc biệt. Trước khi trở thành cha dượng của cậu bé Lý trọc, Tống Phàm Bình đã là một vị ân nhân của hai mẹ con cậu, sau đó, Tống Phàm Bình lại là người duy nhất của thị trấn Lưu cảm thông chia sẻ với cảnh ngộ của hai mẹ con cậu, “một buổi trưa mùa thu”, khi nhìn thấy cảnh tượng Lý Lan ì ạch xách hai mươi kilôgam gạo, anh liền ghé vai xách cho chị, “tay trái anh bế luôn Lý Trọc đặt trên vai, để hai tay Lý trọc ôm trán mình,...”⁽⁹⁾. Tình cảm mà Tống Phàm Bình dành cho mẹ con Lý Trọc lúc đầu xuất phát từ tình người cao đẹp, càng về sau, tình người càng trở nên gần gũi cụ thể hơn, bắt đầu từ cái ngày, Tống Phàm Bình trở thành cha của Lý Trọc và Lý Lan cũng trở thành mẹ của Tống

Cương. Giữa Tổng Phàm Bình và Lý Trọc hoàn toàn không có mối quan hệ ruột thịt nào; Hứa Tam Quan ít nhất cũng có chín năm cha con sống với nhau bằng thứ tình cảm thiêng liêng – tình ruột thịt, còn Tổng Phàm Bình và Lý Trọc thì hoàn toàn xa lạ, thế nhưng trong trái tim của anh, Lý Trọc và Tổng Cương hoàn toàn không có khoảng cách. Ngày đầu tiên trở thành một gia đình, anh nói với hai con: “- *Từ hôm nay trở đi, các con là anh em, các con phải gần bó như chân tay, các con phải giúp đỡ lẫn nhau, các con phải có sung sướng cùng hưởng, có khó khăn hoạn nạn cùng gánh vác, các con phải chăm chỉ học tập, luôn luôn vươn lên...*”⁽¹⁰⁾. Lời của Tổng Phàm Bình là lời dạy bảo của người cha mẫu mực, chân chính, qua lời nói đó, người đọc cảm nhận được tình yêu thương và trách nhiệm vô cùng cao cả của người cha đối với con cái, đặc biệt trong lời nói ấy ta còn cảm nhận được tinh thần gần gũi, yêu thương chân thành dù anh gặp điều không may khi Cách mạng văn hóa nổ ra, và đặc biệt là dù chính lời tố cáo gây thơ của Lý Trọc đã đẩy anh đến số phận thảm khốc nhưng anh vẫn không khi nào có thái độ tức giận, càng không hận cậu bé, anh vẫn luôn đối xử công bằng, vẫn cố làm mọi cách để cả Tổng Cương và Lý Trọc có một cuộc sống tốt đẹp nhất, thậm chí còn mang đến cho chúng nhiều điều bất ngờ, lí thú để tâm hồn trẻ thơ mãi hồn nhiên, trong sáng.

Có thể nói, hình tượng nhân vật Tổng Phàm Bình trong tiểu thuyết *Huỳnh đệ* được Dư Hoa xây dựng đạt đến mức hoàn chỉnh cả về ngoại hình lẫn tính cách. Trong cuộc sống, ở bất kỳ vai trò nào anh cũng là

một nhân cách cao đẹp, đặc biệt ở vị trí là một người cha, hình tượng nhân vật Tổng Phàm Bình trở thành một nhân vật lí tưởng, người cha ấy không chỉ có tình yêu thương và bản năng chăm sóc con cái mà còn có biệt tài mang lại cho chúng những điều bất ngờ lí thú; người cha ấy chưa một lần có ý thức phân biệt đối xử với con cái mặc dù chính bản thân chúng cũng từng đôi lúc có ý nghĩ không tốt về anh; người cha ấy sẵn sàng gánh vác hết thầy trách nhiệm về mình không một lời oán than, không một chút tức giận mặc dù chính chúng đã vô tình đẩy anh vào bước đường cùng ... Những phẩm chất cao quý của anh thực sự đã chinh phục trái tim bạn đọc. Cậu bé Lý Trọc lúc bấy giờ chưa đầy tám tuổi, nhưng chính thái độ, cách cư xử của người cha dượng Tổng Phàm Bình khiến cậu có một ấn tượng khó phai. Sau này lớn lên, và “*rất nhiều năm sau, mỗi khi nhắc đến bố dượng Tổng Phàm Bình, Lý Trọc chỉ có một câu, giơ ngón tay cái lên bảo: - Một người đàn ông tuyệt vời*”⁽¹¹⁾. Đó là lời nhận xét khách quan nhất, chân thật nhất. Tất cả là biểu hiện của tình phụ tử thiêng liêng, vượt ra khỏi “khuôn khổ bình thường”. Xây dựng quan hệ này, Dư Hoa muốn nâng tình người lên cao nhất, chiến thắng mọi vật chất, cường quyền.

Nói về mối quan hệ gia đình, ngoài tình cha con, vợ chồng, tình huynh đệ cũng là một thứ tình cảm thiêng liêng, cao đẹp. Hai anh em Lý trọc và Tổng Cương hoàn toàn không có chút máu mủ ruột già nào nhưng tình cảm giữa họ còn sâu sắc hơn cả anh em ruột thịt. Tình cảm ấy đã được đẩy lên thành một mẫu hình lí tưởng.

Tổng Cương vốn là con riêng của Tổng Phàm Bình, Lý Trọc là con riêng của Lý Lan, hai gia đình không còn hoàn thiện ấy kết hợp lại thành một gia đình hoàn thiện, Tổng Cương và Lý Trọc chính thức trở thành huynh đệ từ giây phút “*Lý Lan chỉ Tổng Cương nói với Lý Trọc*”:

- *Đây là anh con, tên là Tổng Cương*

Lý Trọc gật đầu với Tổng Cương, nói một tiếng:

- *Tổng Cương.*

Lý Lan lại chỉ vào Lý Trọc, nói với Tổng Cương:

- *Đây là em cháu, tên là Lý Trọc.”* ⁽¹²⁾

Ngay từ lúc mới gặp nhau, hai cậu bé đã rất gần gũi, khi được mẹ Lý Lan giới thiệu, hai cậu bé bước đầu biết được mình là anh em nhưng lí do để trở thành anh em thì chúng chưa biết. “*Lý Trọc và Tổng Cương không biết bố mẹ chúng hai hôm sau cưới nhau*” ⁽¹³⁾. Nhưng ngay từ những ngày đầu ấy, chúng đã trở nên rất thân thiết, chúng luôn cùng một ý nghĩ, cùng một hành động, làm gì cũng có nhau. Khi ăn chúng cũng phải gọi tên nhau. “*Tổng Cương vừa nhai ngon lành, vừa gọi:*

- *Lý Trọc, Lý Trọc ...*

Lý Trọc cũng vừa ăn vừa gọi:

- *Tổng Cương, Tổng Cương ...* ⁽¹⁴⁾

Lời dặn dò đầu tiên cũng như lời xác nhận rõ ràng mối quan hệ cho hai anh em, chính là từ người cha Tổng Phàm Bình. Và cũng từ ngày hôm đó anh em Tổng Cương, Lý Trọc luôn sát cánh bên nhau, thực hiện lời dặn dò của bố. Trong cuộc sống xã hội thường tình, mối quan hệ giữa hai người con riêng thường không được diễn ra như vậy. Có khi các con riêng bị khinh ghét, do đó

anh em không cùng máu mủ dễ ghét bỏ nhau. Xây dựng tình huynh đệ theo cách này, Dư Hoa đã đưa ra cái nhìn nhân hậu về cuộc sống, mà ở các tác phẩm trước đó chưa hề có. Đây là sự “bù đắp lại” những thiếu hụt về tình cảm trong mối quan hệ gia đình mà các sáng tác trước đó Dư Hoa đã đề cập. Hai gia đình kết hợp làm một gia đình lại trở nên ấm áp hòa thuận. Vợ chồng, con cái biết yêu thương chăm sóc cho nhau. Trong suốt những trang văn bản từ khi có sự kết hợp gia đình ấy, cho đến khi xảy ra Cách mạng văn hóa, không lần nào tác giả không nói “Tổng Cương và Lý Trọc” hay “Lý Trọc và Tổng Cương”, đó là để thể hiện sự gắn bó mật thiết không thể tách rời giữa hai anh em. Mối quan hệ đó được so sánh “*như hình với bóng*” ⁽¹⁵⁾. Ngay cả bố Tổng Phàm Bình và mẹ Lý Lan cũng đã từng lo lắng: “*hai đứa con ngày nào cũng đánh nhau*” họ “*không ngờ hai đứa gắn bó với nhau như một*” ⁽¹⁶⁾. Mối quan hệ ấy cũng có lúc rạn nứt do Cách mạng văn hóa gây ra, do sự xuất hiện của người đẹp Lâm Hồng, sau này là vợ Tổng Cương. Tuy vậy, trải qua bao thăng trầm, cuối cùng tình huynh đệ vẫn là vững bền nhất. Tổng Cương dù phải sống trong nỗi đau thể xác và vết thương không thể hàn gắn của tâm hồn sau khi biết chuyện Lâm Hồng đi theo Lý Trọc, nhưng qua những lời anh viết trong thư, anh hoàn toàn không hận Lâm Hồng cũng không hận Lý Trọc, với anh, Lý Trọc mãi mãi vẫn là người anh em. Anh mãi mãi lưu giữ những kỉ niệm giữa hai người. Còn Lý Trọc, sau những ngày ăn chơi tồi tệ, trước cái chết của người anh, Lý Trọc đã tỉnh ngộ. Anh nhận ra rằng, tình huynh đệ giữa mình và Tổng Cương vẫn là quý giá nhất. Chính vì vậy, anh đã từ bỏ sự nghiệp mình gây dựng trong bao nhiêu năm, tìm về

những kỉ niệm với người anh em Tổng Cương. Cuối cùng anh đã lựa chọn việc bay ra ngoài vũ trụ để quên đi quá khứ. Những người đi lên tàu vũ trụ thường mang theo thứ quý giá nhất đối với bản thân mình. Nếu như “*Dituo đem máy ảnh, máy quay camera, đĩa quang và ảnh chụp vợ con lên vũ trụ. Còn Chateerwoi người Nam Phi, mang lên vũ trụ ảnh chụp người ruột thịt trong gia đình và bạn bè, mang cả kính hiển vi, đĩa từ và máy tính xách tay*”⁽¹⁷⁾, thì Lý Trọc “*chỉ mang theo một thứ lên vũ trụ ... Đó là hộp tro xương của Tổng Cương*”⁽¹⁸⁾. Lý Trọc muốn anh được tự do ngắm nhìn cả thế giới này từ trên cao. Những điều mà Tổng Cương sống không được hưởng thì khi chết sẽ được hưởng ở một tầm cao ngoài vũ trụ. Điều đó cho thấy, trong suốt cuộc đời Lý Trọc, thứ quý giá nhất đối với anh là tình huynh đệ, người yêu quý nhất, thân thiết nhất đối với anh là Tổng Cương. Tình huynh đệ đã được đặt lên bậc cao nhất, vượt trên tất cả những vật chất phù phiếm, thứ tình cảm phù phiếm khác.

Như vậy, có thể thấy rằng, nếu ở những tác phẩm trước **Huỳnh đệ**, tình huynh đệ hoàn toàn chưa được đề cập đến thì đến **Huỳnh đệ**, tình huynh đệ trở thành tình cảm chủ đạo xuyên suốt toàn tác phẩm. Tình huynh đệ được nói đến trong tác phẩm là một mối quan hệ khá mới mẻ, quan hệ anh em không cùng huyết thống, vượt ra ngoài những quan niệm cổ hủ, truyền thống của người Trung Quốc.

Có thể thấy, những chi tiết, sự kiện ... được đưa ra trong tác phẩm đều nhằm một mục đích là ca ngợi tình nghĩa giữa con người. Tình nghĩa ấy xuất phát từ trái tim nhân bản. Nếu con người mất đi nhân tính, thì tình cảm ruột thịt đối với họ cũng không

có ý nghĩa gì. Đây chính là tư tưởng của nhà văn, thể hiện cái nhìn nhân văn của Dư Hoa trước cuộc sống. Các mối quan hệ gia đình trong **Huỳnh đệ** bao gồm quan hệ cha con, anh em hoàn toàn không có một chút quan hệ ruột thịt song nó được hình thành và phát triển trên nền tảng của tình người cao đẹp, bởi vậy nó thực sự bền vững. Qua tác phẩm **Huỳnh đệ**, Dư Hoa muốn khẳng định rằng: Trong cuộc sống xã hội, dù thời đại mà “luân lí diên đảo, nồn nóng, bùng nổ, sống gấp mà chúng sinh bày ra muôn hình muôn vẻ” đến đâu thì tình người vẫn chiến thắng tất cả. Tình người là nền tảng vững chắc để hình thành và phát triển các mối quan hệ xã hội. Đó là yếu tố duy nhất cân bằng xã hội trong mọi thời đại.

CHÚ THÍCH:

1. Dư Hoa (2008), *Gào thét trong mưa bụi*, NXB Công an nhân dân, HN, trang 58.
2. Sách đã dẫn, trang 23
3. Dư Hoa (2006), *Huỳnh đệ*, NXB Công an nhân dân, HN, trang 62.
- 4, 5, 6. Sách đã dẫn, trang 47.
7. Sách đã dẫn, trang 65.
8. Sách đã dẫn, trang 203.
9. Sách đã dẫn, trang 41.
10. Sách đã dẫn, trang 62.
11. Sách đã dẫn, trang 135.
12. Sách đã dẫn, trang 46.
13. Sách đã dẫn, trang 49.
14. Sách đã dẫn, trang 61.
15. Sách đã dẫn, trang 69.
16. Sách đã dẫn, trang 70.
- 17, 18. Sách đã dẫn, trang 689.